

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

„Agricola”, (Ecica), „Agricola”, (Hunedoara), „Agricola”, (Lugoș), „Albina”, „Ardeteana”, „Arieșana”, „Arina”, „Auraria”, „Aurora”, „Baia-mare”, „Averigeana”, „Băndățana”, „Banca Poporală” (Caransebeș), „Banca Poporală” (Dej), „Banca Poporală”, (Arpașul-inferior), „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de împrumut ca însoțire”, (Bicaz), „Cassa de păstrare”, (Mercurea), „Cassa de păstrare” (reuniune), (Săliște), „Câmpania”, „Ciarovana”, „Chiorana”, „Codreana”, „Comuna”, „Cordiana”, „Coroana”, (Bistrița), „Corvineana”, „Creditul”, „Crișana”, „Cugiereana”, „Doina”, „Drăganul”, „Dundreana”, „Economia”, (Cohalm), „Economul”, „Făgeșana”, „Frățietatea”, „Furnica”, „Geogeană”, „Grănișterul”, „Hojeșana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Isvorul”, (Sângeorgiu), „Iulia”, „Jiana”, „Lăpușana”, „Lipovana”, „Lucașfărul”, „Lugoșana”, „Mărgineana”, „Mercur”, „Mielul”, „Minerva”, „Murășiana”, „Murășianul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Orientul”, „Piatra”, „Plugarul”, (Cacova), „Poporul”, „Porumbăceana”, „Progresul”, „Racoșana”, „Reuniunea de împrumut și păstrare”, (Iloa-mare), „Riureana”, „Săcana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, (Caransebeș), „Sebeșana”, (Sebeșul-săsesc), „Selășeana”, „Sentinela”, „Șercășiana”, „Silvania”, „Someșana”, „Speranța”, (Hosman), „Steaua”, „Târnavoana”, „Țibleșana”, „Timișana”, „Tovărășia agricolă”, (Sebeșul-săsesc), „Ulpiana”, „Vatra”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Vulturul”, (Tășnad), „Zărăndeana”, „Zlăgnea”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Convenția comercială cu România și economia noastră de oi.

Intre monarhia noastră și regatul România, precum se știe, s'a încheiat, săptămânile trecute, o convenție comercială, prin care Austro-Ungariei i-s'au acordat unele reduceri de taxe vamale la exportul mai multor articole industriale (țesături de cânepă și de in, stofe de lână imitând mătasa, manjete, gulere și plastroane, celuloză, porcelan, mărgelile de celuloid, ape minerale, pălării țărănești, doage și traverse de stejar lucrate cu barda, peatră de granit și de bazalt etc.), iar României i-se va îngădui importarea la noi a unui considerabil număr de vite tăiate, și adică carnea a 10,000 bovine și treptat până la 35,000 anual, 70,000 râmători și treptat până la 120,000 bucăți, și 100,000 oi (cătătime staționară).

Acestea sunt, în resumat, condițiile convenției ce s'a încheiat, deocamdată între guvernele statelor menționate, condiții, cari par a fi priincioase și parte foarte priincioase ambelor părți contractante.

Ceeace a îndemnat guvernul român de a stăruî, cu tot dinadinsul, pentru a i-se îngădui României importul, dacă nu de animale vii, cel puțin de carne, este faptul că, de când cu izbucnirea nefastului războiu vamal în anul 1886 și până în prezent, economia de vite în România, economie odinioară înfloritoare și rentabilă, a decăzut treptat și cu repeziciune, așa că există azi ținuturi nu tocmai puține, unde prăsila de vite a încetat aproape cu desăvârșire. După informațiile ce avem, sunt în România sate întregi, unde economia de vite este mărginită exclusiv

la ținerea puținilor boi de jug, prășiți și ei aiurea, neafându-se în sat fie și numai o singură vacă!

În consecvență, este de prevăzut că, neavând măcar vitele necesare trebuințelor proprii, România nu va avea ce exportă în cei dintâi 2—3 ani. Tot așa este de prevăzut însă că, în urma convenției cu Austro-Ungaria, economia de vite a României încetul cu încetul va lua avântul de odinioară. Este deci întemeiată bucuria fraților de dincolo, că, după atâtea încercări zădarnice și în parte umilitoare, în sfârșit le-a succes a obține favorul exportului de vite tăiate.

Aveam cuvânt a presupune, că guvernul României va lua, când cu încheierea convenției, în dreaptă considerare și interesele atâtor oieri ardeleni aproape toți Români, cari, de veacuri încoaci, continuă a paște turmele lor pe munții și câmpiile României. Oierii înșiși au îndurat, în curgerea lungului războiu vamal, șicane și pagube și neajunsuri de necrezut, când cu trecerea granițelor încolo și înapoi și chiar sus „a munte”, având a suportă năvala unei droaie întregi de veterinari și vămași și număroși alți funcționari, adese nesațioși, îndârjiți și uneori brutali din seamă afară. Oile și produsele lor fiind prea eftine, economia de oi a dat grozav înapoi până prin anul 1904, când lâna și brânza și toate celelalte produse și oile însele au început a se scumpli treptat.

Urmarea naturală a fost, că acest ram de economie a reînceput a se avânta cu repeziciune oarecum surprinzătoare și de natură a inspira nădejdea unui progres dăinuit, mai ales, dacă prin intervenția guvernului român, la încheierea îndelung așteptatei convenții, se va purta grije ca să înceteze, fie și numai în parte, șicanele

foarte costisitoare și mizeriile proprii războiului vamal de tristă memorie.

Este fapt, că oierii noștri și noi toți, cari ne interesăm de soarta lor, am așteptat cu legitime neastâmpăr încheierea convenției, tari fiind în credința, că ea le va aduce înlesniri considerabile și că în cel mai rău caz se va menține starea de astăzi.

Când colo ce să vezi: guvernul „național” al României a mers până a nesocoti cu desăvârșire interesele numărșilor oieri de aici, dându-și cansimțământul ca în viitor, granițele în spre România și napoi să li-se închidă cu ziduri chinezești. Este fapt neîndoios, că în mult trimbițata convenție austro-ungară-română s'a furișat, D-zeu și ministerul român vor fi știind cum și pentru ce, s'a furișat, zicem, o prea fatală dispoziție, care va avea drept urmare nimicirea, în parte mare, a economiei de oi de pe întreagă granița dintre Ardeal și România, începând dinspre Bucovina și până jos la Porțile-de-fer, dispoziție, care însuflă grele temeri în viitorul cel mai de aproape.

Din ziarele străine, bine informate, cum și din isvor vrednic de crezământ am aflat că, în virtutea cutărei dispoziții, oierilor din Austro-Ungaria li-s'a luat dreptul secular de a mai țineă oi la pășune pe teritoriul României, turmelor deja trecute le este interzisă revenirea acasă și în viitor trecerea la pășune în România este cu totul oprită.

Această dispoziție este de o gravitate, putem zice, excepțională. Ea va avea un efect direct catastrofal asupra oierilor — Români aproape fără excepție — dela granița Ardealului; ea este lovitura de grație aplicată economiei noastre de oi. Și trebuie relevat, că nicăiri nu este poporație română mai sprintenă, mai chipeșe, mai îndelungată, mai bine întărită și avântată în cultură ca tocmai de a lungul frontierei înspre România, în așa numita „Mărginime”. Contra acestei populații este și va rămâne îndreptat ascuțitul celei mai proaspete convenții austro-ungare-românești.

Proprietarii de vite, în frunte cu oierii, odioară foarte numărșii și bogăți, au beneficiat de dreptul pășunatului în România de multe secole încoaci. Acest drept important a fost înscris chiar și în tractatele internaționale. Alte state ca Șviteră și Italia și-au asigurat dreptul de pășunat în munții Austriei în timpul mai nou, iar oierii din Austro-Ungaria perd astăzi, după sute de ani, un drept, pe care eră și continuă a fi bazată întreaga lor gospodărie de oi, isvorul principal și adese unic de traiu și de câștig. Și dupăcum suntem informați, această gravă și, probabil, ireparabilă pierdere este a se considera ca provenită din vina resp. trecerea ușuratică cu vederea a unui ministru român. Este cu puțință o ironie mai amară decât să vezi pe gu-

vernul României „libere” și „generoase”, lovind, fără leac de cruțare, în „Mărginenii” noștri, fala și mândria neamului românesc întreg!

Ceeace a nevoit pe oierii din Carpații ardelenesti să caute, pe seama turmelor ce păstorese, pășuni în afară de Ardeal, prin România, Basarabia și Turcia, este faptul, că aici, acasă, proprietarii mari și așa puținei, lucrează moșiile în regie proprie, că pășuni relativ eftine și de o întindere mai mare nu întâlnești decât mai numai printre munți, ocupați și ei de vitele țărănilor și, că, abstrăgând de așa numita „Câmpie” ardelenescă, unde călbeaza n'a apucat a se încuibă, acest flagel amenință cu boală și nimicire turme întregi.

Mult mai priincioase economiei de vite și mai ales de oi sunt condițiile pe teritoriul binecuvântat al României, unde iarna e mai scurtă și adese mai domoală ca la noi, unde se află, și astăzi, multe pășuni cât cuprind ochii, relativ eftine, libere de călbează și bogate în ierburi priincioase turmelor de oi.

În amănunte nu putem intra, spațiul disponibil fiind îngust. Atâta în treacăt că numai cine cunoaște, măcar încâtva, economia de oi și felul de trai propriu oierilor mărgineni, își poate da seamă de uriașele pierderi materiale, ce ei vor îndura în urma faimoasei convenții comerciale. Mulți din oieri vor lua toiagul pribegiei, vânzând restul turmelor rămase din moștrămoși, mulți alții vor îmbrânci sub povara cheltuielilor ce-i așteaptă în patria lor, atât de mașteră și puțin favorabilă ținării oilor.

Dar efectele foarte păgubitoare, datorite convenției, se vor resimți tot așa de adânc și în privința culturală și națională. În adevăr, o mare parte din cultura specific românească a Mărginenilor, oare nu o datorim tocmai influenței binefăcătoare ce a rezultat din contactul des și nemijlocit cu frații din Regatul liber, de cari ne leagă azi nu numai faptul pășunatului cu turmele de oi, ci numărșose alte interese, culturale, naționale, sociale și familiare, așadar legături foarte intime? Și oare sentimentul național atât de desvoltat și graiul românesc atât de curat și frumos, prin cari se disting Mărginenii, nu se datoresc, în mare parte contactului amintit? Acest graiu s'a alimentat din „Țară” și s'a răspândit, pe nesimțite, mai întâi în văile Carpaților ardelenesti și apoi în cercuri din ce în ce mai largi. Aceeași s'ar putea zice despre minunățiile artei poporane, cari, și unele și altele, au trecut granițele, când încolo, când viceversa, deodată cu ciobanii ardeleni.

Frații de peste Carpați au tras și ei însemnate foloase, materiale și morale, Mărginenii fiind buni platnici, cruțători, sârguincioși, cumpă-

tați și bine chibzuiți, dornici de înaintare și evlavioși în toată puterea cuvântului.

În urma opreliștei admisă cu vădită ușurință, rentabilitatea întinselor moșii boeresti va merge scăzând cu repeziciune și în același timp fertilitatea solului, lipsit astfel de îngrășarea naturală și îmbelșugată prin oi.

Este prin urmare deplin motivată mâhnirea și indignarea ce ne-a cuprins aflând, că unul din ministri români n'a ezitat a iscăli o convenție atât de păgubitoare intereselor noastre economice, sociale, culturale și naționale, făcându-se astfel vinovat de un păcat grav, dacă nu ireparabil. Dupăcum este adecă știut, asemenea convenții, încheiate și iscălite în regulă, nu îngăduie prefaceri sau adausuri cu una cu două. Din contră, guvernele, cari au căzut de acord și chiar guvernele, ce eventual ar urmă țin morțiș la învoiala și așa foarte anevoioasă, în cazul concret și din motivul, ca încuviințarea are să treacă prin vârtejul alor trei camere și tot atâtea senate.

Se naște deci întrebarea: ce e de făcut?

În privința convenției o singură, palidă speranță a rămas, și aceasta consistă în denegarea încuviințării.

Atragem dar atenția cu totul deosebită a deputaților noștri și-i rugăm ca să întrevină din răspuțeri, stăruind cu tot înadinsul pentru modificarea și eventual respingerea convenției cu România.

Judecând după cutare ziar mare unguresc, care s'a pronunțat deja în sensul de a nu se admite jertfirea oierilor, foarte probabil că și între deputații Săcui și Unguri neași se vor fi aflând unii și alții, cari înțeleg, că decadenta economică și cu ea emigrarea inevitabilă a Mărginenilor, între cari mulți bogățani, este de natură a pricinul statului și îndeosebi vistieriei ungurești pagube simțite și cari astfel vor consimți și ei a respinge convenția și așa încheiată, vorba Românilor, de sălă-bucuros, fiindcă de, așa dictau, pe atunci, interesele de ordine superioară. Număroșii și puternicii agrarieni „un semn numai așteaptă” spre a zădărnici, dacă se poate, convenția, lor și așa urgentă.

Speranța noastră este așintită mai ales înspre deputații și senatorii României, cari ar trebui să intervină cu toată energia, în senzul de a se îndreptă greșala făcută, pe care, așa auzim, însuși guvernul o recunoaște și o regretă, firește acum post festum.

Cu atâta însă nu este destul. Neapărat e, ca oierii să-și ajute ei înșiși, dacă e să preîntîmpine, acum și în viitor, urmările opreliștei și să nu mai aibă de a face cu „afurisita” de vamă, nici în clin și nici în mănecă.

Mai nainte vreme și deunăzi în Săliște, așadară la fața locului, în Sibiiu și aiurea am căutat înadins ocazia de a ne dumiri asupra mijloacelor de îndreptare.

Din convorbirile avute cu oierii frunțași și cu specialiști versați în ale oieritului, ne credem îndrituiți a trage concluzia că, odinioară, când pășunea și îndeosebi nutrețul de ernat erau mai nimica, a mers și a mers bine, astăzi însă nu mai merge cu pribegirea, din sat în sat și dintr'o țară într'alta, asemenea nomazilor.

Când se brodește, ca nutrețul să fie efitin și iarna foarte domoală, oierii noștri duc lume d'albă; da unde nu, ei se potignesc cu oi cu tot și uneori se ruinează total.

Dacă conzultăm practica, măiastra vieții, cum și pe cei versați în materie, cel mai radical mijloc de îndreptare consistă în a cumpără sau a lua în arândă, pe mulți ani, moșii întregi sau măcar întinse terenuri despădurite, din cari se pot înjgheba fânațe și pășuni adese foarte bune. Astfel au urmat o seamă de Mărgineni mai iscusiti și prevăzători și în curs de puțini ani ei s'au avântat voinicește pe scara înaintării economice. Cu ajutorul oilor și bovinelor an de an mai număroase, ei îngrășe de minune agrii și pometi și vii și fânațe și tot ce aparține moșiei, producând astfel nutreț din greu și mărginind plugăritul la mici întinderi de teren.

Așadar nutreț mult și bun, vite foarte multe și bine îngrijite, gunoiu mult, pământ mănos, câștig sigur și adese gras, — iată, în puține cuvinte, rostul și urmările acestui sistem economic, simplu, rentabil și deci vrednic de imitat.

Aceia, cari sunt înrudiți mai de aproape sau altcum se pot bine nărași vor cumpără resp. vor lua arândă în tovărășie, folosind pământul și vitele de-avalma sau dechilin, conform învoalii.

Băncile noastre și îndeosebi băncile din Mărginime, cari și așa pătinesc de abundanță în bani, sunt chemate a veni oierilor în ajutor, cu informații asupra moșiilor puse în vânzare sau de arândat, cum și prin acordarea de împrumuturi efitine.

Emanoil Comșa.

(Brad).

O aspră critică a băncilor și consistoarelor noastre.

(Încheiere).

IV. Instituțiile vizate de dl „Ion de pe Văcarea”.

În numerele precedente ale revistei noastre am rectificat părerile greșite ale d-lui „Ion de pe Văcarea” referitor:

1. *La băncile de elită și confesionalismul la bănci;*

2. *La noima și rezultatele reale economice ale băncilor noastre;*

3. La Consistoare ca distribuitoare ale bur-selor și specialiștii economici.

În acest articol final vom stăruia asupra instituțiilor vizate de dl „Ion de pe Văcarea“ în articolele sale, prin cari critică cu asprime băncile, mai ales, pentru isprăvile ce ele n'au ajuns încă să le facă.

Asupra rezultatelor pozitive ale băncilor dl „Ion de pe Văcarea“ tace tăcerea peștelui. Și totuși, dupăcum am arătat în articolele noastre precedente, și o accentuăm și aici, aceste rezultate sunt multe și mari.

Băncile au pus și pun la îndemână *creditul* necesar pentru procurarea de pământ în câmp, vii, păduri și intravilane cu edificile economice și de locuit de pe ele;

băncile acordă creditele necesare pentru clădiri trebuincioase în economie, pentru procurarea vitelor, a mașinilor și uneltelor agricole în scopul ameliorării agriculturii;

ele acordă creditul indispensabil în cazurile de nenorociri elementare prea număroase, cum sunt s. e. pagubele cauzate de foc, grindină, secetă etc.;

băncile pun la îndemână creditul necesar și meseriașilor și negustorilor noștri, ajutând, afară de toate acestea, cu sume considerabile, toate instituțiile noastre culturale și filantropice.

Dacă băncile noastre — în contrast cu băncile altor neamuri, cari nu prea jertfesc pentru scopuri culturale și de binefaceri — au făcut aceste servicii poporului nostru, apoi noi credem că e nemerită imputarea ce li-se aruncă, că n'au mai inițiat și sprijinit și *instituțiuni*, cari să-i dea poporului o nouă directivă și să-l îndrumeze pe calea progresului și a sporului muncii și producției naționale.

Dl „Ion de pe Văcarea“ ne prezintă astfel rolul băncilor ca și când ele, prin lucrarea lor, ar fi făcut numai rău, și nici un bine. De altă parte ziaristica compatrioților maghiari prezintă băncile noastre ca instituțiuni primejdioase maghiarismului — tocmai pentru lucrarea exemplară, ce ele săvârșesc în mijlocul poporului.

Și totuși nici una din aceste două acuze exagerate și extreme nu exprimă adevărul.

Adevărul e — ceeace am arătat, în atâtea rânduri, noi cari cunoaștem și partea cea bună și cea slabă a băncilor noastre — că ele au fost și sunt instituțiuni folositoare și indispensabile pentru progresul și chiar viitorul poporului nostru.

Toți ceice judecă lucrările în mod real și fără patimă, le și consideră de instituțiuni, cari au făcut destul în vederea scopului pentru care s'au înființat.

*

Adevărat că băncile n'au inițiat și sprijinit până acum instituțiuni de felul celor vizate de dl „Ion de pe Văcarea“; dar nici n'au putut să facă aceasta, pentrucă ele, înainte de toate, au fost îndatorate, chiar în baza statutelor lor, să se consolideze și să-și asigure existența. Această consolidare și asigurare a existenței nu se poate face pornind dintr'o dată o acțiune multilaterală, pe terene necunoscute și adesea cu rizic prea mare, dacă nu chiar cu punerea capului.

Acum însă, dupăce o parte a băncilor și mai ales cele mai mari și mai vechi au eșit deasupra râului;

dupăce majoritatea băncilor s'a asociat prin „*Solidaritatea*“ tocmai și în vederea de a se face cât mai folositoare poporului;

dupăce „*Solidaritatea*“ a enunțat că ea *nu va mai sprijini acțiunile și nici fondările nouă*, decât numai unde ele sunt reclamate de necesități deplin justificate;

dupăce „*Solidaritatea*“ a hotărît ca eventual să lucreze în scopul *fuzionării* unora din băncile de astăzi;

dupăce „*Solidaritatea*“ a hotărît să stăruie pe lângă băncile asociate și să le ajute ca ele să *îmbrățișeze*, pe lângă credit, și *alți rami de activitate economică*, sprijinind cu deosebire *industrializarea și comercializarea avutului poporului din raionul lor de activitate*;

după toate acestea, credem că, a sosit timpul ca și cei mai neîncredători și, din capul locului, adversari ai băncilor, să se convingă de adevărul că un spirit de regenerare începe a pluti în jurul băncilor noastre și că acest spirit va da noi îndrumări în viața poporului nostru.

*

Dar nici până acum băncile nu au fost cu totul indiferente față de anumite organizări economice. Se știe doară că, la inițiativa și cu ajutorul unora din ele s'au înființat o parte din așa numitele societăți comerciale de pe vremuri, dintre cari unele se mai susțin, iar altele s'au descompus.

Chiar și însoțirile industriale și comerciale înființate în anii din urmă și cari se înființează actualmente, — emanează de regulă dela capetenii sau dela oamenii din jurul băncilor,

Nu se poate deci susține cu drept cuvânt că oamenii grupați în jurul băncilor și-ar fi neglijat o seamă din îndatoririle de această natură.

*

Susținem însă că, și în viitor, nu băncile sunt chemate, să creeze instituțiile vizate de dl „Ion de pe Văcarea“, ci ele vor trebui să se pornească independent, așa cum s'au pornit pretutindeni la toate popoarele și cum vedem că a început să se pornească și la noi.

„Mugurul“ din Ibașfalău, cu care ne vom ocupa mai amănunțit în unul din numerele viitoare ale revistei noastre, „Plugarul“, din Blaj, „Insoțirea de lăptărit din Săliște“, „Granitul“ din Cluj, „Societatea cărămidarilor“ din Bistrița, etc., — sunt tot atâtea dovezi că întreprinderile românești, cari vor avea să dea o nouă directivă poporului și să-l îndrumeze direct pe calea sporului muncii și producțiunii, — nu trebuie să se razime tot numai pe bănci, ci să se creeze pe cât se poate independent, iar băncile să le pună la îndemână, cel mult, creditul necesar.

Susținând acest principiu, nu voim să dispensăm băncile de anumite îndatoriri, și mai ales în viitor, după ce, prin asociere, ele au luat toate precauțiunile necesare de a-și asigura nu numai existența ci și o dezvoltare normală și folositoare, atât lor cât și clientelei.

După aceste lămuriri încheiem discuția cu dl „Ion de pe Văcarea“ dorind ca aceste câteva pagini provocate de aspra critică a D-Sale, să fie de folos cetitorilor noștri și ca să provoace noi îndemnuri pentru acțiuni și întreprinderi economice aveau folositoare obștei românești, precum folositoare au fost, sunt și vor fi băncile noastre, create și susținute cu jertfe multe și mari.

Normativ pentru afacerile de cec.

În numerii 19—22 ai organului nostru am publicat în întregime noua lege asupra cecului (art. de lege LVIII: 1908) și în extras ordinațiunile ministeriale referitoare la aceasta lege.

Pentru completarea celor publicate lăsăm să urmeze în cele următoare un „Normativ pentru afacerile de cec“, cu o instrucțiune asupra manipulațiunii interne a cecurilor, ambele stabilite și primite în o conferință a băncilor mari din capitală în scop de a ajunge la o uniformitate în aceste afaceri.

Normativul și instrucțiunea au fost trimise din partea băncilor mari din capitală tuturor comitenților lor din Budapesta și provincie și ar fi de dorit ca ele să fie adoptate și din partea băncilor noastre, cari se ocupă sau intenționează a cultiva în viitor acest ram de afaceri de bancă. Normativul, constă din două părți, partea I conține instrucțiuni privitoare la procedura de urmat față de clientelă (partide), iar partea II norme pentru manipulațiunea internă a cecurilor.

I.

Normativ privitor la procedura de urmat față de clientelă în afacerile de cec.

1. Proprietarul contului poate dispune asupra pretensiunii sale de cont prin cecuri. Ca pretensiune de cont se privește aceea sumă de bani, până la a căreia concurență, proprietarul contului, conform sti-

pulațiunii, este îndreptățit a emite cecuri asupra institutului nostru.

2. La deschiderea contului liberăm fiecărui proprietar de cont cărțile (carnete) de cecuri. Cărțile acestea se pot ridica la institutul nostru numai pe lângă cuitanță și restituirea competenței de timbru à 4 fil. de fiecare cec. Blanchetele de cec sunt provăzute nu numeri curenți. Partea întregitoare a acestora: cuponul, rămâne la umplerea și detașarea blanchetei în posesiunea proprietarului de cont.

3. *Proprietarul contului este obligat a păstra cartea cecurilor resp. singuraticile blanchete de cec cu cea mai mare îngrijire și a fi cu deosebită luare aminte, ca aceea resp. acelea să nu fie accesibile pentru alții decât numai pentru impiegații săi, încredințați cu manipularea cecurilor. Orice pagubă sau consecvență dăunoasă provenită din neobservarea acestui obligament privește singur numai pe proprietarul contului.*

4. Dacă proprietarul contului ar perde cartea de cecuri sau unul ori mai multe cecuri din ea, este dator a anunța aceasta, fără amânare, institutului nostru. Este dator mai departe a ne restitui cecurile devenite nefolosibile (stricate) sau nimicite. Paguba sau desavantagiile provenite din neobservarea acestui obligament asemenea privesc exclusiv pe proprietarul contului.

5. La umplerea blanchetelor, cari trebuie detașate din cartea de cecuri în ordinea lor numerică, proprietarul contului este obligat, sub responsabilitate, a umplea astfel locurile rămase goale, încât o falsificare să nu fie posibilă. În scopul acesta trebuie să indice soiul de bani (coroane, mărci etc.), iar suma de plătit trebuie scrisă atât cu cifre, cât și cu litere. Este dator mai departe a tăia din columna de cifre aflătoare pe partea dreaptă a blanchetei de cec, cifrele, cari trec peste suma cecului. Cecuri cu corecturi, ștergeri, intercalări între șirele tipărite, precum și cecuri la cari numerii columnei de cifre nu sunt tăiați amăsurat sumei cecului, nu răscompără institutul nostru.¹

6. Blanchetele de cec sună la „portor“ sau la „ordinul“ asignatului, care poate fi indicat cu numele sau cu firma. Suma acestor de cecuri institutul nostru o plătește prezentatorului cecului, fără a cerceta identitatea prezentatorului.

7. Dacă emitentul (sau posesorul cecului) doarește, ca institutul nostru suma cecului să nu o plătească în număr (bani gata), ci să o treacă în favorul contului său sau să o întrebuițeze spre compensație cu vre-un alt proprietar de cont, atunci trebuie să provadă cecul cu clauzula „numai pentru compensație“ (csupán elszánolásra, nur zur Verrechnung) scrisă sau imprimată deacurmezișul peste textul din fața cecului. Un cec provăzut cu o astfel de clauzulă nu poate fi întrebuițat decât numai pentru a trece suma din el în favorul contului respectivului.

9. Cecurile datate înainte sau fără dată, precum și cecurile în cari este indicat termenul de plată institutul nostru le respinge.²

La punerea datei trebuie precis indicat locul emiterii, anul, luna și ziua. Cecurile cu dată defectuoasă,

¹ Privitor la columna de cifre conferința n'a luat nici o poziție, lăsând la buna chibzuială fiecărui institut de a o aplica sau nu.

² Deoarece cecurile în care este indicată scadența nu se împărtășesc de favorul de timbru de 4 fil. respingerea se face cu considerație la legile de timbru. Dar dacă după cecurile acestea prezentate spre plată s'a plătit în ordine competența corăspunzătoare urcată, atunci răscompărării nu-i stă nimic în cale.

precum și cecurile din cari lipsește locul emiterii institutului nostru nu le răscumpără.

10. Institutul nostru își rezervează dreptul de a putea schimba oricând acest normativ.

(Va urmă).

Dela „Solidaritatea“.

În ultima ședință a direcțiunii însoțirii noastre, ținută în Săliște la 1 crt. au fost numiți *revizori-experti*, pe baza autorizării primită dela adunarea generală și cu mandat până la proxima adunare generală, domnii:

Căciulă Nicolae, „Economul“, Cluj.
Diamandi Iosif, „Bihoreana“, Oradea mare.
Jiga Mateiu C., „Furnica“, Făgăraș.
Lissai Iosif, „Albina“, Sibiu.
Magdu Liviu, „Timișiana“, Timișoara.
Moldovan Ioan, „Victoria“, Arad.
Oncioiu Iosif, „Albina“, Filiala Brașov.
Perian Ioan, „Oraviciana“, Oravița.
Raicu Sava, „Victoria“, Arad.
Rățiu Dominic, „Albina“, Filiala Lugoj.
Șuluțu Aurel, „Nădlăcana“, Nădlac.
Vătășan Ioan, „Albina“, Sibiu.

Membrii noi au fost primite în sinul însoțirii noastre următoarele institute:

„*Beregsana*“, Beregsău.
 „*Concordia*“, Tor. Uzdin.
 „*Munteana*“, Corniareva.
 „*Noiana*“, Noul-român.
 și „*Vitiorul*“, Ocna-Sibiului,
 cu care numărul membrilor a crescut la rotund 100.

Ca contribuiri pentru angajarea conferențiarului specialist în cele economice al „Asociațiunii“ au mai intrat:

	Transport K 1016:30
Dela „ <i>Mercur</i> “, Năsăud	20.—
„ „ <i>Olteana</i> “, Viștea-infer.	20.—
	<hr/> Total deci K 1056:30

O nouă bancă românească — superfluă.

Precum aflăm în satul *Tebea* între Brad și Baia-de-Criș este pe cale a se înființa sub numirea de „*Matca*“, institut de credit și de economii, soc. pe acții o nouă bancă românească.

Dupăcum aflăm, înființarea acestui institut, proiectat cu un capital mic de numai K 50,000, nu e determinat de nici o necesitate economică justificată, deoarece banca „*Crișana*“ din Brad, fondată acum 18 ani și care dispune azi de capital și fonduri suficiente pentru a putea satisface cerințelor de credit, pe cari le-a servit și le servește în condițiuni culante pentru numeroasa sa clientelă, e în stare a veni în ajutorul tuturor economilor din întreg ținutul acela. Știm apoi că „*Crișana*“ și-a extins în anul trecut activitatea sa și în părțile Hălmeagului, unde și-a deschis o filială bine condusă, fiind centrala încă de mult organizată în jurul Băii-de-Criș și a Hălmeagului prin bărbați de încredere în toate comunele, așa că operează aproape de două decenii în aceste locuri, cari

constitue raionul propriu și după natura lucrurilor exclusiv de afaceri al acestui institut solid și cu bun renume între băncile românești. Causa acestei noi înființări — de ce n'am spune adevărul? — e numai și numai dorința (care durere se manifestează prea des în viața noastră publică) a unora dintre fondatori să ajungă la funcțiuni bine retribuite de bancă, pentru cari, de altcum, le lipsește orice pregătire serioasă de specialitate. Noi, cari am urmărit și urmărim cu deosebit interes dezvoltarea și consolidarea institutului „*Crișana*“ din Brad, care în privința jertfelor bănești s'a distins cum poate puține alte bănci românești, susținând și ajutând aproape toate instituțiunile culturale din Zărand, — nu putem decât să condamnăm tendința celor din *Tebea* în ceea ce privește fondarea unui nou institut, mai ales acum când adunarea generală a „*Solidarității*“, asociațiunea institutelor noastre financiare, s'a pronunțat numai înainte cu câteva zile hotărît în contra decentralizării prea mari și peste tot a înființărilor de bănci noi, cari nu-și justifică dreptul la existență. E natural deci ca institutele noastre financiare, cari sunt membre la „*Solidaritatea*“, să nu sprijinească intru nimic fondarea sau dezvoltarea acestei întreprinderi!

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 10 Iunie 1909.

Dela ultimul nostru raport săptămânal încoace situația pieței internaționale de bani s'a schimbat numai într'atâta, că aproape în toate piețele mari etalonul arată tendință spre urcare și aceasta în urma nouelor emisiuni, cari reclamă sume considerabile. Astfel în London discontul privat s'a urcat la $1\frac{3}{4}\%$, în Berlin la 3% , iar în Paris, unde scumpirea numărării s'a resimțit mai puțin, discontul privat cotează $1\frac{1}{2}\%$.

În piața internă de bani în urma lipsei de afaceri situația este neschimbată și cu toată scumpirea banilor în străinătate, discontul privat s'a redus în Viena până la $2\frac{5}{8}\%$.

Situația băncii de emisiune s'a ameliorat din nou în prima săptămână a l. c., rezerva de aur crescând cu 15.7 mil. la 1727.4 mil.; asemenea au fost mai mari încesările, decât în perioada corăspunzătoare a anului trecut, căci împrumuturile s'au redus cu 37.3 mil. la K 442.2 mil. iar circulația de bancnote cu 71.4 la K 226.6 mil.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

În *Ungaria*. Situația sămănăturilor — conform rapoartelor prezentate ministrului de agricultură de către referenții agricoli din țară — eră la 1 Iunie crt. astfel:

În jumătatea a doua a luni Mai timpul a fost mult mai favorabil decât cel din săptămânile premergătoare. Cătră sfârșitul luni s'au pornit ploii abondente în toată țara și în urma acestora s'a schimbat și situația; sămănăturile în genere s'au înviorat și au început să se desvoalte în mod îmbucurător.

Ploaia generală îmbelșugată a fost de mare folos îndeosebi sămănăturilor de primăvară; de mai puțin folos celor de toamnă, cari suferiseră mult și pe cari atâta că le-a deșteptat iarăș la viață fără să le mai

poată însă restaura pe deplin. Un progres foarte mare se observă la plantele prășitoare (de săpat) și în parte la diferitele plante de nutreț.

Și la vii se observă o schimbare înspre bine, prospectele recoltei ameliorându-se; totuși abia se poate spera o recoltă slabă mijlocie.

Despre situația grâului de toamnă se constată că ea în genere nu e satisfăcătoare. Arealul sămănat cu grâu de toamnă este evaluat la 6.187,744 jug. cat. iar recolta este evaluată la 39.223,443 măși metrice.

Situația săcării de toamnă este puțin mai favorabilă, cu toate acestea ea abia va da o recoltă mijlocie.

Orzul de toamnă ca și rapița vor da un rezultat sub mijlociu.

Orzul de toamnă și ovăsul se desvoltă bine și, fiind sămănate pe un areal mai extins decât în anul precedent, ele vor da o recoltă mai satisfăcătoare.

Cucuruzul, napii și cartofii stau bine. Pentru aceste plante timpul este foarte favorabil și astfel lucrările ce ele necesitează se pot săvârși în regulă.

Plantele de grădină se desvoltă bine; între aceste și toate păstăoasele din grădini și din câmp.

Cânepa și inul au rămas mici în urma secetei. Ploile ce au dat acum de curând favorizează însă desvoltarea lor.

Tutunul, ce suferise de secetă, deasemenea a început să prospere în urma ploilor.

Dintre plantele de nutreț stă bine luțerna, mai puțin bine trifoiul, din care mare parte a perit peste iarnă. Cositura primă, făcută înaintea ploilor, abia a fost mijlocie ca cuantitate; cositura a doua promite a fi mai bună în urma ploilor. Măzăricea cu ovăș a răsărit bine și începe a se desvoltă bine.

Livezile și pășunile deasemenea se desvoltă bine. Cele din locuri nisipoase mai ales, au încă trebuință de multă ploaie.

Pomi au suferit mult de ger și secetă; o recoltă mai satisfăcătoare se poate spera numai acolo unde pomii nu înflorise pe timpul când dase bruma. Cireșele și vișinile vor da o recoltă satisfăcătoare, apricozele și prunele recoltă abia mijlocie, iar merele, perele și nucile vor da o recoltă și mai slabă.

În *Bosnia și Herțegovina*, la mijlocul lunii Maiu, situația sămănturilor era în genere de mijloc bună și bună. Sămănturile timpurii de toamnă stau bine; cele târzii sunt mai slabe. Sămănturile spicoase de primăvară promit recoltă bună. Cucuruzul sămănat de timpuriu a fost stricat de brumă și a trebuit sămănat de a doua oară. Acesta a răsărit și se desvoltă bine. Ca și cu cucuruzul s'a întâmplat și cu cartofii și cu napii de zahăr. Plantele de nutreț s'au desvoltat foarte bine. Livezile și pășunile sunt frumoase. Dintre pomi recolta cea mai bogată o promit merii, iar prunii o recoltă slabă mijlocie, ceilalți pomi au suferit foarte mult de brumă. Situația viilor este mult promițătoare în Herțegovina; bruma le-a stricat numai ici-colea.

Mari importuri de grâne în Austro-Ungaria. „N. F. Presse” din Viena scrie:

În cursul săptămânei din urmă s'au vândut atât pe piața Austriei cât și a Ungariei mari cantități de grâu străin. În *Moravia* s'au făcut învoieli pentru grâu rusesc, în *Viena* și *Budapesta* pentru grâu român, bulgar și sârbesc.

Totalul grâului importat din străinătate se ridică la 100,000 măși metrice. Aceste învoieli au fost făcute numai în urma urcării mari a prețului.

Pentru mărfurile bune indigene s'au plătit prețurile cele mai mari, la cari s'a ajuns peste tot în Austro-Ungaria dela 1873 încoace.... În Ungaria o recoltă mai bună decât mijlocie a grâului... nu se speră. Prețul grâului de Octomvrie s'a ridicat iarăș până la K 13'47.

Din cauza lipsei mari de grâne gata, piețele interne sunt foarte îngrijate și fiecare schimbare a timpului este urmărită cu atenție. Pe piața universală domnește liniște. Starea sămănturilor germane nu e satisfăcătoare din toate punctele de vedere. Din *Rusia* vin știri mai favorabile, dovadă exporturile mari rusești. *Anglia*, care în ultimul timp are asupra și foarte multă marfă gata, o parte din marfa cumpărată o trimite în Germania.

Situația generală nu e excelentă, iar despre o viitoare supraabundantă mondială a recoltelor nu se poate vorbi.

CRONICA.

Falimentul băncii maghiare din Petroșeni. În rubrica „Firme falite” a numărului nostru 14 dela 4 Aprilie a. c., am semnalat că institutul „Petroșenyi Hitelbank r. t.” din Petroșeni a falimentat și am dat și unele cifre asupra bilanțului pe 1907 al acestui institut.

Precum cetim acum în ziarele maghiare falimentul băncii numite este o urmare a manipulațiunii frauduloase, comisă de conducătorii ei, înrudiți de aproape între sine (tatăl era director, fiul subdirector și o altă rudenie avocat) și pagubele cauzate se urcă la milioane.

Cinstiții conducători, precum s'a constatat, au înșelat în modul cel mai nerușinat pe clienții lor, atât datorasi, cât și deponenți, pe cari îi prindeau în mrejele lor, cea mai mare parte cu ajutorul organelor administrative dela sate, a notarilor, instituiți ca agenți.

Este de mai multe mii numărul clienților, cari cambiile deja plătite odată, dar neliberate de banca falimentată, vor avea să le plătească acum a doua oară, pe baza cambiilor de prolongire date de ei, dar reescontate și acelea de banca creditoare, ca împrumuturi noue.

Asemenea sunt păgubiți cu aproape K 2 mil. și deponenții și alți creditori ai societății, cari bucurându-se de dobânzile mai mari, ce li-s'a oferit din partea băncii falimentate, se vor alege acum cu arătările criminale, ce — zice-se — s'au pornit cu grămadă contra înșelătorilor.

Și ce este mai dureros și ne-a făcut să remarcăm acest faliment mișelesc este, că partea cea mai mare a celor păgubiți într'un fel sau altul sunt bieți țărani români. Pățania acestora poate servi de învățătură tuturor aceluia, cari lăsându-se ademeniți de agenți interesați, ocolesc băncile noastre cinstite și sigure, la cari astfel de lucruri, ca cele dela Petroșeni încă nici-odată nu s'au întâmplat și sperăm că nu se vor întâmpla nici în viitor.

Közgasdasági Értesítő, organul oficial al ministrului de comerț, numărul penultim conține iarăș informații prețioase privitoare la legăturile comerciale cu România, Dania, Germania etc.

Raportul consular din Londra atrage atenția fabricilor de mașini asupra Chinei, unde se deschid noi piețe pentru mașinile agricole.

Rapoartele din Berlin, Danzig, Hamburg și Anvers conțin date de interes pentru industria pielăritului

și al lemnului anunțând indeosebi că noul tarif vamal al Americii-de nord a scutit de vamă importul peilor brute, fapt în urma căruia exportul în America va lua un avânt însemnat.

Numărul 22 dela 3 crt. al organului amintit dă în fine îndrumări pentru dezvoltarea exportului de pești în America-de-nord, unde în 1907 s'au importat pești în valoare de 8.980,323 dolari, la care sumă Ungaria și Austria a participat abia cu 10,729 dolari. Consulatul din Chicago recomandă producătorilor să caute în persoană legături pe piața din Chicago, căci pe calea corespondențelor numai cu greu își pot ajunge scopul.

DIN REGISTRUL FIRMEI.

„Albina” în Sibiu. Inregistrat: Dreptul de firmare pentru *filiala din Lugos* a lui *Aurel Crainicescu*, în locul lui *Eugen Vancu*.

„Avrigeana” în Avrig. Inregistrată modificarea §. 29 al statutelor, efectuată în adunarea generală dela 27 Martie 1909.

„Economul” în Cluj. Șters: calitatea de membru în direcțiune și firmant al lui *Stefan Havași*.

Insoțire de credit în Balomir. Inregistrat: în adun. gen. ordinară dela 28 Martie a. c. a fost ales membru în direcțiune *Cosma Lăpădatu*, în locul lui *Ioan Adam*.

„Mielul” în Poiana. Inregistrat: Dreptul de firmare al noului membru din direcțiune: *Ilie Nicoară*. Șters: membrii din direcțiune *Adam Micu* și *Dumitru Bozdog*.

„Plugarul” în Săcădate. Inregistrat: noul membru în direcțiune, investit cu drept de firmare *Ioan Bucur*, ales în locul lui *Simion Grădinar*, care a renunțat la postul său.

Sumar.

Convenția comercială cu România și economia noastră de oi. — O aspră critică a băncilor și consistoarelor noastre. — Normativ pentru afacerile de cec. — Dela „Solidaritatea”. — O nouă bancă românească superfluă. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Agricultură*: Situațiunea agricolă. — *Cronică*: Falimentul băncilor maghiare din *Petroșeni*, *Közgazdasági Értesítő*. — Din registrul firmelor.

„VLĂDEASA”, institut de credit în B-Huedin.

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și de economii „Vlădeasa”, societate pe acții în B-Huedin, publică concurs pentru **două posturi de practicanți**.

Reflectanții au să-și înainteze rugărilor scrise cu mâna proprie până în 1 Iulie a. c. la direcțiunea institutului dovedind prin atestat de maturitate, că au absolvat o școală comercială sup. și că cunosc limba română, maghără ev. și cea germană și prin atestat de naștere etatea.

Cei cu praxă și cu serviciul militar implinit vor fi preferți.

Salar anual K 960 plătit în rate lunare anticipative.

După serviciu de un an pot fi denumiți definitiv cu toate drepturile și datorințele prescrise în statute și regulamente.

Posturile sunt de a se ocupa imediat după alegere.

B.-Huedin, 18 Maiu 1909.

Nr. 115 (1—3)

Direcțiunea.

„FURNICA”, cassă de econ., soc. pe acții, Făgăraș.

PROSPECT.

Adunarea generală extraordinară din 26 crt. a luat cu privire la urcarea capitalului social următorul concluz:

Capitalul social se urcă dela K 120,000 la K 240,000. În acest scop se vor emite 300 acții nouă de câte K 400 sub numerii curenți 301—600 pe lângă următoarele condițiuni:

1. Fiecare acționar vechiu are dreptul a subscrie din noua emisiune atâtea acții, câte posedă din emisiunea primă, transcrișe pe numele său.

2. Prețul unei acții nouă, pentru acționarii vechi se fixează în suma de K 400 și K 10 spese de emisiune.

3. Terminul pentru prima optare se fixează pe ziua de 1 Iulie 1909, iar pentru a doua îl va fixa direcțiunea institutului numai în cursul unei luni Iulie 1909.

4. Prețul acțiilor se va plăti în sensul §-lui 6 al statutelor în 5 rate trilunare egale și anume:

Prima rată de K 80 + K 10 spese de emis. la 1 August 1909, a doua rată de K 80 la 1 Noemvrie 1909, a treia rată de K 80 la 1 Februarie 1910, a patra rată de K 80 la 1 Maiu 1910, a cincia rată de K 80 la 1 August 1910.

Se pot plăti și mai multe rate deodată.

5. Acțiunile nouă nu vor participa la dividendă anilor 1909 și 1910, ci acționarii vor căpăta numai 5% interese după capitalul vărsat, dela ziua sosirii banilor la cassa institutului până la 31 Decemvrie 1910.

Față de acționarii, cari nu vor plăti ratele regulat, se va aplica §. 9 din statute.

6. Acționarii sunt rugați să prezinte subsemnatei direcțiuni acțiunile scrise pe numele lor (fără coala de cuponi) însinuând optarea pe epistola de pe contrapagină. Acțiunile astfel depuse la cassa institutului se provăd cu clauzula de opțiune și se restituiesc acționarilor cu un titlu provizor de acții, în care se va introduce plățirea ratei prime și a tuturor ratelor următoare.

7. Acțiunile, cari nu se vor opta de acționarii vechi până la 1 Iulie 1909 se vor vinde și la neacționarii cu prețul de K 600 + K 10 spese de emisiune. Din acest preț K 400 se vor adauge la capitalul social, iar restul de K 210 la fondul de rezervă.

8. Acțiunile nouă vor participa la toate beneficiile și se vor împărtași de toate drepturile, ce posed acționarii vechi după plățirea tuturor ratelor, dar în nici un caz mai înainte de 1 Ianuarie 1911.

Făgăraș, în 26 Maiu 1909.

Nr. 116 (1—1)

Direcțiunea.